

ข้อปกป้องแนวคิดอนิยตินิยมเชิงเทคโนโลยี

นายเวทิน ชาติกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาปรัชญา ภาควิชาปรัชญา

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2550

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A DEFENSE OF TECHNOLOGICAL INDETERMINISM

Mr. Wathin Chatkoon

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Doctor of Program in Philosophy

Department of Philosophy

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2007

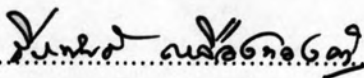
Copyright of Chulalongkorn University

500221

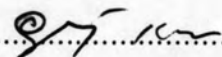
หัวข้อวิทยานิพนธ์
โดย
สาขาวิชา
อาจารย์ที่ปรึกษา

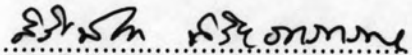
ข้อปกป้องแนวคิดอนิยตินิยมเชิงเทคโนโลยี
นายเวทิน ชาติกุล
ปรัชญา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สิริเพ็ญ พริยจิตรกรกิจ

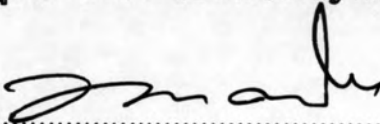
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต

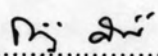

..... คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร. วีระพันธ์ เหลืองทองคำ)

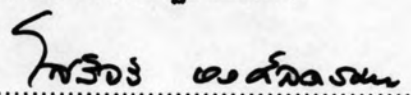
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อุกฤษฏ์ แพทย์น้อย)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สิริเพ็ญ พริยจิตรกรกิจ)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ดร. มารค ตามไท)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. กนิษฐ์ ศิริจันทร์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไสรัจจ์ หงศ์ลดารมภ์)

เวทิน ชาติกุล: ข้อปกป้องแนวคิดอนิยตินิยมเชิงเทคโนโลยี. (A DEFENSE OF TECHNOLOGICAL INDETERMINISM) อ. ที่ปรึกษา: ผศ.ดร.ศิริเพ็ญ พิริยจิตรกรกิจ, 200 หน้า.

แนวคิดอนิยตินิยมทางเทคโนโลยีหมายถึงการอยู่กับเทคโนโลยีโดยไม่ตกอยู่ภายใต้การควบคุมหรือครอบงำของเทคโนโลยี ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้เขียนได้เสนอการพิจารณาความเป็นไปได้ของข้อปกป้องแนวคิดอนิยตินิยมทางเทคโนโลยีจากสองจุดยืนหลักในปรัชญาเทคโนโลยีคือ จุดยืนอุปโลกน์นิยมทางเทคโนโลยีและจุดยืนสารัตถะนิยมทางเทคโนโลยี

จุดยืนอุปโลกน์นิยมทางเทคโนโลยีได้เสนอวิธีวิทยาเชิงประจักษ์เพื่อยืนยันว่าเทคโนโลยีไม่มีคุณลักษณะอันตายตัวและสามารถกำหนดสิ่งใดได้รวมถึงยืนยันว่าเราสามารถมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางเทคโนโลยีได้อย่างเป็นประชาธิปไตย แต่มีข้อบกพร่องคือไม่สามารถปฏิเสธการมีอำนาจในตัวเองของเทคโนโลยีได้อย่างเด็ดขาดอีกทั้งไม่สามารถยืนยันได้ว่าประชาธิปไตยคือระบบคุณค่าที่จำเป็นและเพียงพอในการตัดสินใจทางเทคโนโลยี ขณะที่จุดยืนสารัตถะนิยมทางเทคโนโลยีซึ่งยอมรับว่าเทคโนโลยีมีอำนาจในตัวเองพยายามเสนอว่ามีหลายวิธีที่เราจะหลุดพ้นจากการครอบงำของเทคโนโลยี แต่มีข้อบกพร่องคือไม่ชัดเจนว่าทางออกเหล่านั้นจะช่วยในการตัดสินใจทางเทคโนโลยีได้อย่างไร

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสนอความเป็นไปได้ของการปกป้องอนิยตินิยมทางเทคโนโลยีที่ก้าวข้ามข้อบกพร่องของทั้งสองจุดยืน บนหลักการอุปโลกน์นิยมแบบเป็นกลางผู้เขียนจะเสนอว่ามี “สารัตถะ” ในลักษณะของข้อผูกมัดทางเทคโนโลยีที่ทำให้การหลุดพ้นจากการครอบงำของเทคโนโลยีช่วยในกระบวนการตัดสินใจทางเทคโนโลยี

ภาควิชา.....ปรัชญา..... ลายมือชื่อนิสิต..... 12706 วิศพร
สาขาวิชา.....ปรัชญา..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... ศิริเพ็ญ พิริยจิตรกรกิจ
ปีการศึกษา..... 2550.....

4680918022: MAJOR PHILOSOPHY

KEY WORD: PHILOSOPHY OF TECHNOLOGY/ TECHNOLOGICAL DETERMINISM/
TECHNOLOGICAL INDETERMINISM/ CONSTRUCTIVISM/ ESSENTIALISM/ TECHNOLOGICAL
COMMITMENT

WATHIN CHATKOON: A DEFENSE OF TECHNOLOGICAL INDETERMINISM.

THESIS ADVISOR: ASST. PROF. SIRIPHEN PIRIYACHITTAKORNKIT, PH.D.,

200 pp.

In this dissertation, technological indeterminism means living-with-technology without being controlled or dominated by technology. This dissertation tries to provide a philosophical investigation on technological indeterminism in two different perspectives, technological constructivism and technological essentialism.

Technological constructivists have developed some empirical methodology for studying technology. According to their case studies, they conclude that the autonomous thesis of technology is fail and convince that participations in decision-making on technological issues could be democratized. However, they fail both in rejecting the autonomous features in technology, as well as, assuring that democracy is necessary and sufficient value in justifying technological decision-making. In other way, technological essentialists, who accept an autonomous technology thesis, present several ways to free ourselves from technological constraints, but don't provide any criterion for justifying technological decision-making, explicitly.

To transcend their deficiencies, I purpose some new possibility of technological indeterminism, -moderate constructivism. According to its principle, there is some form of "essence", -technological commitment, which being-free from technological constraints and decision-making participatory could be benefit each others.

Department:.....Philosophy.....Student's Signature..... *Wathin Chatkoon*
Field of Study:.....Philosophy.....Advisor's Signature..... *Siriphen P.*
Academic Year:.....2007.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สิริเพ็ญ พริยจิตกรกรกิจ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและให้ข้อคิดเห็นต่างๆ ในการวิจัยด้วยดีตลอดมา ผู้เขียนจึงได้ขอขอบพระคุณท่านไว้ ณ. ที่นี้

ผู้เขียนขอขอบคุณกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่ได้ให้ข้อวิจารณ์และคำชี้แนะที่มีค่าซึ่งจะช่วยพัฒนาข้อเสนอของผู้เขียนให้รัดกุมยิ่งขึ้นในอนาคต

ขอบคุณอีกหลายๆ กำลังใจและมิตรไมตรีที่ไม่ได้เอ่ยชื่อในที่นี้

ท้ายที่สุดนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ นางมาลี ขาติกุล มารดาของผู้เขียนซึ่งได้สนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้เขียนเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	20
1.3 ขอบเขตการวิจัย.....	20
1.4 วิธีการวิจัยโดยย่อ.....	22
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	24
บทที่ 2 ข้อปกป้องแนวคิดอนิยัตินิยมเชิงเทคโนโลยี: จุดยืนอุปโลกน์นิยม.....	25
2.1 เกริ่นนำ.....	25
2.2 การอุปโลกน์ทางสังคมของเทคโนโลยีและข้อวิจารณ์.....	27
2.3 ความคลุมเครือในการปฏิเสธการมีอำนาจในตัวเองของเทคโนโลยี.....	32
2.4 ทศนะการอุปโลกน์ทางสังคมของเทคโนโลยี.....	47
2.5 ทฤษฎีโครงข่ายผู้กระทำของลาทัวร์.....	58
2.6 ทฤษฎีวิพากษ์เชิงเทคโนโลยีของฟินเบิร์ก.....	69
2.7 ทศนะแบบปฏิสัมพันธ์นิยมและหลักการอุปโลกน์นิยมแบบเป็นกลาง.....	81
บทที่ 3 ข้อปกป้องแนวคิดอนิยัตินิยมเชิงเทคโนโลยี: จุดยืนสารัตถะนิยม.....	93
3.1 เกริ่นนำ.....	93
3.2 สารัตถะนิยมเชิงระบบ.....	94
3.3 สารัตถะนิยมเชิงกระบวนการทัศน์.....	102
3.4 สารัตถะนิยมทางภววิทยา.....	118
3.5 สารัตถะนิยมแบบเป็นกลาง.....	126
3.6 ทฤษฎีการทำให้เป็นเครื่องมือของฟินเบิร์ก.....	135
3.7 ข้อผูกมัดทางเทคโนโลยี.....	143

บทที่ 4	หลักการอุปโลกน์นิยมแบบเป็นกลาง.....	149
4.1	ประมวลการอ้างเหตุผล.....	149
4.2	ความร่วมมือระหว่างจุดยืนอุปโลกน์นิยมกับสัจตถะนิยม.....	153
4.3	กรณีศึกษา: เกษตรกรรมธรรมชาติของชุมชนกุดชุม.....	168
4.4	ความจำเป็นของข้อผูกมัดทางเทคโนโลยี.....	178
บทที่ 5	บทสรุป.....	179
รายการอ้างอิง.....		183
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....		192